Ч. 164 Субота 24 липня (5 серпня) 1893. Рôкъ III.

Выходить у Львовѣ що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Редакція и Адміністрація улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лишь франковані.

Рекламаціѣ неопечатаній вольнѣ вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Передплата у Львовѣ въ Адміністраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Старостахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Кôлька причинъ бѣды селяньскои.

(Допись селянина).

Оденъ селянинъ зъ-пôдъ Львова приславъ намъ допись, въ котрôй перше всього оправдуе ся, що богато блудôвъ найде ся въ его дописи — чому дивувати ся не треба, бо вôнъ скôнчивъ лише третю клясу нормальну,— вôдтакъ, що може письмо его невыразне, хочь годѣ тяжко спрацьованою рукою лучше писати, — и ажь по тôмъ застановляе ся надъ причинами бѣды селяньскои. Закимъ подамо его слова, мусимо сказати такъ: Насъ то зовсѣмъ не дивуе, коли въ письмѣ селянина найдемо блуды та коли оно не написане гарно, бо у насъ часто лучае ся, що й богато освѣченыхъ людей не напише письма безъ блудôвъ. Намъ не йде о письмо та о блуды, лише о саму рѣчь, и мы дуже радо помѣщаемо всякі дописи селянъ, мѣжь котрыми маемо найбôльше читачѣвъ, бо знаемо, що селянинъ селянина скорше пересвѣдчить, нѣжь якій сурдутовець. Инакше выглядае, коли якій панъ докоряе селянамъ за що, а инакше, коли таки ихъ братъ каже слово правды про нихъ. Годить ся послухати тои правды; хочь бы люде самі еѣ знали, то на осторогу треба имъ все ставити еѣ передъ очи.

Жию я на селѣ не рокъ и не два — пише нашъ господарь — та дивлю ся, роздумую, чи нашôй бѣдѣ селяньскôй виненъ хто постороннный, чи таки мы самі. И отъ ударивши ся въ груди можу сказати: Правда, не зовсѣмъ, але таки въ найбôльшôй части мы самі виновники своеѣ бѣды. Якъ бы схотѣти описати всѣ нашî селяньскî блуды, то того и на воловôй шкôрѣ не списавъ бы; бо нашъ способъ господарки, выховуваня дѣтей, житя и т. п. не дасть описати кôлькома словами. Але менѣ годѣ розписуватись, мушу коротко сказати свою думку.

Хто не чувавъ, якъ то мы, селяне, любимо неразъ покликувати ся на нашихъ дѣдôвъ, батькôвъ та казати: „Такъ мôй дѣдо и батько живъ, такъ вôнъ господаривъ, читати-писати и самъ не вмѣвъ и дѣтей до школы не посылавъ, а отъ які господарѣ були! И менѣ не мае нѣхто до росказу, бо я свôй панъ!“ Богато селянъ каже такъ, а не тямлять, що мимо того вже не уживають деревляного воза та плуга, якъ ихъ дѣды та батьки, и що жиють въ иншихъ часахъ, якъ ихъ батьки.

Колись, якъ ще школъ не було, (а якъ и були, то дуже часто лихі) годѣ було дивувати ся селянинови, що не вмѣе читати, та писати. Теперь же по просту грѣхъ, коли мы не користаемо зô школы и дѣтей не посылаемо радо до неи. Кождый зъ насъ чи дома чи при войску чи при якôй иншôй нагодѣ пересвѣдчивъ ся, якъ то неразъ гôрко приходить ся покутувати за то, що читати не вмѣемо. А мимо того, якъ мы выховуемо дѣтей? чи мы, селяне, радо посылаемо ихъ до школы? Я знаю богато такихъ, що якъ бы не лякались кары грошевои, то певно не посылали бы дѣтей до школы. Колижь посылають, то школу и учителя мають за ворога. Дитину дома зле ховають, але якъ учитель скартае еѣ коли, то батько безчестить учителя та волочить его по судахъ, радъ що може на нѣмъ пôмститись.

(Подôбні гадки высказавъ и оденъ учитель буковиньскій. Вôнъ пише въ ґазетѣ *Учитель* въ ч. 13 и 14 таке: „Коли селянина заохочувати, щобы посылавъ свою дитину правильно до школы, то вôнъ каже: „Та на що буду его посылати до тои школы? Чи на пана вывчить ся въ нѣй, або може хоть на дяка?— Я знаю, що якъ було бы вôдки пôслати его до Чернôвцѣвъ до школы, то може бы щось зъ него було, бо мае добру голову! а такъ що? Тутъ ходить до тои школы, та лишь часъ дармо тратить, ба, розваляеть ся — тай вже й робити не хоче коло господарства!“ Зъ сего выходить, що бѣдный хлѣборобъ за непосылане своеи дитины до школы часто пôдпадае карѣ, котра неразъ учителеви и ему много неприемности приносить! Трафляе ся неразъ и такъ, що селянинъ радше кару заплатить, а дитины рôвно не посылае до школы. Вôнъ гадае небога, що запобѣжить сею молоденькою силою своѣй недоли! Вôнъ вôдтягае свое дитя вôдъ школы, иде зъ нимъ въ поле и мучить свôй кусникъ землицѣ“. А що вже та дитина поможе, и казати не треба. Погоничемъ або пастухомъ може бути, за те потôмъ пôдрôсши завидуе письменнымъ товаришамъ, коли ті у вôльнôй хвили книжку собѣ читають. Тай дивный той хлопскій розумъ! Коли дитина мае „добру голову“, а годѣ еѣ посылати до высшихъ школъ учитись на пана, то вже най и до народныхъ школъ не ходитъ, нехай нѣчого не знае! Справдѣ, не все той селяньскій розумъ розумный. — *Ред.*).

Здавало бы ся — пише нашъ дописуватель дальше — що мы то робимо длятого, бо дуже любимо свои дѣти и раді бы имъ неба прихилити, а тымчасомъ выходить таке, що они за ту любовь потôмъ покутують. Возьмѣмъ н. пр. котрого заможнѣйшого господаря. Мае кôльканайцять морґôвъ ґрунту и кôлькоро дѣтей. Вôнъ самъ зве ся ще господарь, але якъ подѣлить ґрунтъ межи всѣ дѣти, то що зъ нихъ за господарѣ? А мимо того батько боить ся дати одного сына до ремесла, дру-

4)

Сіямъ и Сіямцѣ.

(Дальше.)

Вôдъ коли Сіямъ вôйшовъ въ близшу звязь зъ Европейцями а теперѣшный король ставъ заводити поволи нові порядки, змѣнились вже по трохи и погляды Сіямцѣвъ та щезають и ті забобоны, які пôддержувало въ нихъ и ширило буддайске духовеньство; вѣра въ бѣлого слоня упала и его почитане упало, хочь давна церемонія ще по части лишила ся и въ королѣвскôй стайни ще й нинѣ держать бѣлого слоня. Не такъ то було ще кôльканацять лѣтъ тому назадъ. Славный нѣмецкій подорожникъ Адольфъ Бастіянъ бувъ наочнымъ свѣдкомъ введеня до столицѣ правдивого бѣлого слоня, бо той, котрого вôнъ видѣвъ передъ тымъ въ королѣвскôй палатѣ въ Банґкокъ не бувъ правдивый, позаякъ ему не ставало деякихъ ознакъ; тому й называли его лишь „чудеснымъ слонемъ“. Велика настала була въ столици радôсть — каже Бастіянъ — коли розôйшлась чутка, що въ лѣсахъ въ пôвнôчнôй сторонѣ краю удало ся людемъ зъ племени Ха зловити „ксанґъ-фуека“ (бѣлого слоня). Скоро лишь дôйшла та чутка до столицѣ, выслано заразъ приказъ до ґубернатора провінціѣ, щобы вôнъ прорубавъ черезъ лѣсы выгôдну дорогу, по котрôй можна бы спровадити слоня ажь до рѣки а зъ вôдсы державнымъ кораблемъ до столицѣ. Самъ король выѣхавъ на кôлька днѣвъ дороги слоневи на стрѣчу. Коли слоня привезено до столицѣ, уставлено тутъ передъ брамою вôдъ королѣвскои палаты велику богато позолочену трибуну, на котрôй показувано слоня народови черезъ кôлька днѣвъ; черезъ той часъ услугували слоневи князѣ стоячи на колѣнахъ а нарôдъ забавлявъ ся на отвертôмъ мѣсци та въ повыставлюваныхъ на борзѣ будахъ танцями и всѣлякими иншими забавами. Слоня убрано цѣлого въ золото а розвѣшено надъ нимъ великій бѣлый бальдахінъ а заразъ побôчь слоня зроблено мѣсце для короля, котре выстелено дорогоцѣнными коврами. Короля обношено що дня на шовкомъ выстеленыхъ ношахъ зъ срѣбными нôжками по кôлька разôвъ доокола слоня а вôдтакъ ставляно его на призначене мѣсце. На знакъ почести позатикувано передъ слоня золоті и срѣбні деревця. Найважнѣйша роля припала була въ сѣй церемоніи молодшому братови короля, котрый бувъ маршалкомъ слоня пôдчасъ цѣлои его подорожи, мусѣвъ залагоджувати всѣ его справы и длятого дôставъ титулъ „Кромма Ксанґъ“. Зъ ласки сего достойника дôставъ бувъ Бастіянъ книгу, въ котрôй суть вôдмальовані и описані всѣ расы слонôвъ и точно подані ознаки, пôсля котрыхъ можна пôзнати чистои крови бѣлого слоня и его походжене. До тыхъ ознакъ належать мѣжь иншимъ така шкôра, котра дрôбку рожево свѣтить ся, зовсѣмъ чорні копыта и не вôдгризеный хвôстъ, що досыть часто буває, бо слонѣ въ борбѣ зъ собою вôдкусують собѣ хвосты.

Коли такого слоня заведуть вже до королѣвскои палаты, то призначують для него тôлько службы, якъ для якого короля, а такожь и лѣкаря, котрый въ кождôй, хочь бы найменшôй недузѣ мусить давати ему помôчь. Коли его выводять на двôръ, то служба держить надъ нимъ велику парасолю, щобы сонце его не припѣкало. Множество невôльникôвъ мусить що дня косити для него свѣжу траву а святому звѣреви подають ледôвники, бананы та цукрову тростину на золотыхъ и срѣбныхъ тацахъ. На зубы накладають ему золоті обручки а на голову рôдъ короны та всѣ поклоняють ся передъ нимъ, якъ передъ якимъ высокимъ мандариномъ. Въ стайни бѣлого слоня держать бѣлі малпы на то, щобы они нѣбы то вôдганяли злыхъ духôвъ, котрі насылають недуги. Мимо всеи тои опѣки и догляду такій альбіносъ не выглядае добре; ноги ему пухнуть и творять ся на нихъ боляки а суха шкôра морщить ся и починае въ зморщкахъ гнити и выдѣляти изъ себе остру матерію.

Пригляньмо ся теперь самому краеви и его плодамъ. Сіямъ есть дуже теплымъ краемъ, бо лежить якъ разъ межи 5 а 20 степенемъ пôвнôчнои ширины. Зъ двохъ сторôнъ обняли его крѣпко европейскі колѣніи и лишь вôдъ полудня мае вôнъ ще вôльный приступъ до моря, однакожь не мае тутъ великихъ и догôдныхъ портôвъ, крôмъ одного при устю рѣки

гого до школы, третого такожь у свѣтъ выслати, а четвертого на господарствѣ лишити; а мимо того кожда мати рада бы, якъ та квочка курята, всѣ дѣточки мати все коло себе, абы то бѣднятко одно зъ другимъ де въ свѣтѣ не загирило ся. А оно въ свѣтѣ не пропаде, лише таки зъ волѣ родичѣвъ дома у своимъ селѣ пропаде, або буде жити, отъ якъ та конопля въ болотѣ. Отже забиває насъ, селянъ, и то дѣлене ґрунто̂въ та бракъ проворности въ то̂мъ, щобы дѣтямъ умѣти давати инши̂ способы до житя, а не лише клаптикъ землѣ тай плугъ.

Алежь бо и того клаптика землѣ не вмѣємо обробити такъ якъ треба, не вмѣємо поправити выдатности ґрунту, не спроваджуємо лучшого зерна, а все робимо такъ, най буде якъ бувало. Мы ту може и не зовсѣмъ винни̂, бо не маємо во̂дъ коло навчити ся, а то лише прикладу въ селѣ треба. Але цѣкавый господарь, такій що вмѣє сюды и туды кинути ся, найде собѣ и самъ спосо̂бъ, або вычитає.

Хочь мы за землею всѣ пропадаємо, а таки мы не шануємо єѣ. Довгъ затягнути, податку не заплатити за ко̂лька лѣтъ, на отрую коршемну выкинути зовсѣмъ не лишный гро̂шь, въ нерозумный процесъ вдати ся, ґрунтъ безъ конечнои потребы продати — отъ до чого у насъ богато людей охочихъ. Банки зруйнували у насъ богато селянъ и на нихъ нарѣкають. Але ту не знати, на кого нарѣкати; здає ся, скорше на сво̂й дурный розумъ. Позычка — велика и потрѣбна рѣчь, та якъ я обрахую ся и виджу, що не маю зъ чого во̂ддати позычку, то за нѣчо въ свѣтѣ не возьму єѣ. А у насъ такъ неразъ зъ легкимъ серцемъ позычки беруть, що ажь диво; бує, що и̂ безъ потребы беруть.

Зла господарка и въ то̂мъ, що въ декотрыхъ селахъ продають ґрунта до другихъ сѣлъ. Отъ у По̂дбо̂рцяхъ по̂дъ Львовомъ запродали селяне значну часть своихъ ґрунто̂въ до сусѣдныхъ сѣлъ, а теперь громада сходить на крайну нужду.

Податокъ — тяжка данина для всѣхъ, не лише для селянина, тай нѣхто во̂дъ неи не уво̂льненый. Колижь я знаю, що сего року мушу заплатити податокъ, то завчасу дбаю про се тай хочь якъ тяжко неразъ то приходить ся менѣ, все на часъ заплачу. А мо̂й сусѣдъ оденъ и другій думає собѣ, що єго забудуть. А єго не забудуть, то̂лько по часѣ зафантують або и̂ зліцитують. Самъ виджу, що якъ бы хотѣвъ, то не допустивъ бы до того.

А теперь будьте ласкави̂, загляньте вы до коршмы трохи не въ каждо̂мъ селѣ. И въ день и въ ночи застанете тамъ когось при чарцѣ. А бує, що во̂йтъ зъ радными, замѣсть замкнути коршму о девято̂й годинѣ вечеромъ, сидять собѣ въ нѣй сами̂ до рана, запивають ся, спѣвають шинкареви „многая лѣта“, во̂дтакъ за чубы водять ся, очи собѣ попо̂дбивають, пото̂мъ выйшовши зъ коршмы, выгукують по селѣ. Гарный прикладъ зъ такои зверхности для цѣлои громады!

А балѣ, весѣля, хрестины и поминки! Дивишь ся на одного-другого и думаєшь собѣ: „де єму справляти гучне весѣлє?“ — отже нѣ, не знати, зво̂дки грошей возьме, а поставить ся такъ, якъ заможный. Най дитина тямить своє весѣлє — каже. Ну, и буде тямити. Коли гляне на свою бѣдну свитину, а згадає собѣ гучне весѣлє, той подумає собѣ, що за ту гостину можна було справити два кожухи.

Та де то можна въ одно̂мъ письмѣ описати всѣ причины бѣды селяньскои и раду дати на все! Я подавъ лише ко̂лька причинъ бѣды, а вже що до рады, то каждый здоровъ знає, що не повиненъ того робити, на чо̂мъ тратить. Тратишь у коршмѣ, не иди тамъ; иди до читальнѣ, тамъ навчишь ся дечого. Намовь ся зъ людьми, заложи шпихлѣрь, касу позычкову, крамницю, якъ то по иншихъ селахъ роблять и добре имъ зъ тымъ. Дитину радо по̂шли до школы, тамъ она бо̂льше навчить ся, нѣжь пасучи гуси. Чей она тобѣ дорожша, якъ цѣле стадо гусей. Тай взагалѣ роби то, що тобѣ добри̂ люде радять. Не можна сказати, щобы мы селяне не мали приятелѣвъ, котри̂ намъ добре радять. Мы маємо ихъ и то богато, то̂лько що мы не хочемо ихъ слухати.

Переглядъ політичный.

Pol. Corr. въ дописи зо̂ Львова вертає ще разъ до справы реформы рускихъ семінарій духовныхъ и на пытанє, по̂днесене въ N. fr. Presse (зъ 29 липня), длячого справу сю ажь по по̂втретя року, и то якъ разъ ажь тогды залагоджено, коли поѣздка рускихъ владикъ до Риму заповѣла подо̂бни̂ реформы, каже, що адміністративни̂ и фінансови̂ доходженя а во̂дтакъ церковни̂ и державни̂ интересы вымагали довшого часу, а то тымъ бо̂льше, що при то̂й реформѣ треба було вести переговоры зъ компетентными церковными орґанами. Що зако̂нченє переговоро̂въ припало якъ разъ на часъ поѣздки рускихъ владикъ до Риму, то лишь чистый случай. Vaterland-ови, котрый знову по̂дносивъ, що згадана реформа була лишь конечнымъ наслѣдкомъ постановъ церкви, во̂дповѣдає Pol. Corr., що дѣйстно входили тутъ церковни̂ интересы, лишь що они зо̂йшли ся и зъ интересами державными. Однакожь всяки̂ толки — каже згадана ґазета — повинни̂ уступити въ виду очевидныхъ користей згаданои реформы.

П. Міністеръ просвѣты надавъ удержувано̂й фондацією бар. Гірша жидо̂вско̂й приватно̂й школѣ народно̂й въ Коломыи право публичнои школы народнои.

Ухваленый галицкимъ соймомъ законъ о по̂дпираню будовы льокальныхъ залѣзниць въ Галичинѣ и о запомозѣ для тыхъ зелѣзниць въ сумѣ 300.000 злр. одержавъ цѣсарску санкцію.

Загранична праса доказує, що теперѣшный страйкъ робо̂тнико̂въ въ копальняхъ вугля въ полуднево̂й Анґліи буде найбо̂льшимъ, найдовшимъ и найзавзятѣйшимъ зо̂ всѣхъ страйко̂въ сего столѣтя. Доси страйкує вже 300.000 робо̂тнико̂въ а въ копальняхъ наставъ небувалый доси споко̂й. Во̂дъ часу до часу спускають ще по̂дъ землю лишь ко̂лькохъ людей, щобы нагодувати тамъ находячи̂ ся конѣ. Робо̂тники мають зложени̂ велики̂ грошѣ и можуть длятого довго страйкувати; оденъ лишь округъ Лянкашайръ має звышь 2 міліоны гото̂вки, кро̂мъ того платять робо̂тники по 5 шілінґо̂въ до касы и наплывають приватни̂ жертвы. Каса „союза робо̂тнико̂въ“ выплачує робо̂тникамъ що дня платню.

Новинки.

Льво̂въ дня 4 серпня.

— **Во̂дзначеня въ капітулѣ перемыско̂й.** Папа Левъ XIII. именувавъ крилошанина о. Венедикта Литаньского, архідіякона капітулы въ Перемышли, домашнымъ пралатомъ папы (praelatus domesticus) а крилошанъ оо. Мирона Подолиньского, пароха капітулы та Константина Чеховича, канцлера шамбелянами (cubicularius intimus adlatus ad numerum). Инсталяція во̂дзначеныхъ крилошанъ во̂дбуде ся въ недѣлю дня 6 н. ст. серпня въ катедрально̂й церкви.

— **Дирекція женьскои семинаріѣ учительскои у Львовѣ** оголошує: На ро̂къ шко̂льный 1892/93 буде принято до I клясы лише таке число учениць, на яке § 4. статута орґанізаційного дозволяє; до клясъ высшихъ будуть приняти̂ лишь ти̂ кандидатки, що вже ходили до семинаріѣ и одержали добрый поступъ. Вписы до всѣхъ клясъ семинаріѣ, на курсъ фреблѣвскій, до чотирохъ клясъ школы вправъ въ языкомъ выкладовымъ польскимъ, до першои и другои клясы школы вправъ въ языкомъ выкладовымъ рускимъ будуть во̂дбуватись дня 29, 30 и 31 серпня во̂дъ 9 ои до 12-ои передъ полуднемъ. Кандидатки, зголошуючи̂ ся до клясы I-ои семинаріѣ, або на курсъ фреблѣвскій мають предложити при вписѣ:

Менамъ близько столицѣ краю. Въ по̂вно̂чно̂й сторонѣ єсть во̂нъ гористый и зарослый густо лѣсами, повными всѣлякои дикои звѣрины. Тутъ, именно въ провінціи Шанъ можна розро̂знити два головни̂ пасма го̂ръ, що идуть зъ по̂вночи на полудне, именно одно близше рѣки Сальвенъ, що иде майже ро̂внобѣжно зъ нею а друге межи рѣками Менамъ а Меконґъ близше першои рѣки. На полуднево̂мъ заходѣ переважають домы а полудново-всхо̂дна часть єсть горбиста. Близьке положенє моря єсть причиною, що клíматъ єсть тутъ вогкій и длятого досыть здоровый мимо того, що горячій. Найбо̂льша студѣнь бує тутъ въ грудни але тепло все ще доходить до 23 степенѣвъ Цельзія, значить ся, тамъ бувъ въ зимѣ далеко теплѣйше якъ неразъ у насъ середъ лѣта, въ сами̂ жнива.

Великихъ сплавныхъ рѣкъ має Сіямъ мало, але мимо того не єсть убогій въ воду. Найбо̂льши̂ рѣки суть Сальвенъ, Менамъ и Меконґъ; однакожь лишь Менамъ можна вповнѣ уважати сіямскою рѣкою. Сальвенъ переплывае лишь маленькій кусникъ краю на захо̂дно̂й по̂вночи и творить во̂дтакъ по части границю межи сіямскими провінціями а провінціями, що належать до Анґліѣ надъ устємъ рѣки Иравади а замешкалыми племенами Пеґу. Рѣка Меконґъ знову, котра выплывае ажь зъ Тібету, належить лишь въ середно̂мъ своѣмъ бѣгу до Сіяму и переплывае єго повздовжь во̂дъ по̂вно̂чного заходу на полудневый всхо̂дъ. Долѣшна часть сеѣ рѣки вразъ зъ єѣ устємъ єсть вже въ Камбоджи, отже зовсѣмъ въ рукахъ Французо̂въ. Озеръ великихъ Сіямъ не має, кро̂мъ одного, Топлє Сапъ (велике озеро), що лежить на само̂й граници Камбоджи и котрого половина належить вже до Французо̂въ.

Головнымъ продуктомъ краю єсть рижь, котрый тутъ управляють въ дуже велико̂й масѣ по долахъ попадъ рѣками. Другимъ головнымъ продуктомъ краю єсть слонева ко̂сть. Въ лѣсахъ коло давнои столицѣ краю Аджута и въ по̂вно̂чныхъ сторонахъ єсть богато слоно̂въ; по̂дчасъ королевскихъ ловôвъ, котри̂ во̂дбувають ся що року коло Аджуты, ловлять за однымъ заходомъ по сто слоно̂въ. Однакожь Сіямцѣ не умѣють ихъ приучувати такъ якъ други̂ Инды и длятого мало ихъ уживають. Самцѣвъ-слоно̂въ уживають по части такожь до во̂йны, а самицѣ або приучують до ношеня пакунко̂въ и до ѣзды, або на то, щобы они по̂дчасъ лово̂въ вабили другихъ слоно̂въ, впрочо̂мъ пускають ихъ знову на волю. Надъ побережемъ жиє ро̂дъ слоня, котрый ѣсть морски̂ раки; той належить до го̂ршого рода и скоро єго зловлять, пускають заразъ на волю. Дальше продукує край богато рогатои худобы, котру вывозять живу за границю. Иншими продуктами важными для торговлѣ краю суть: дерево тека, перець, всѣлякого рода овочѣ, орѣхи арека, цукоръ, шовкъ, бавовна, солена и сушена рыба, шко̂ры и т. д.

Зъ мѣстъ въ краю найважнѣйше и найбо̂льше Европейцямъ знане, єсть Банґкокъ, столиця краю. Мѣсто се, зване „мѣстомъ дикихъ деревъ оливныхъ“, лежить по обохъ бокахъ рѣки Менамъ, на 63 кільометро̂въ далеко во̂дъ єѣ устя и єсть одинокимъ портомъ военнымъ въ Сіямѣ. Ѣзда Менамомъ ажь до Банґкокъ єсть займаюча и дає нагоду побачити дуже красни̂ виды околицѣ надъ рѣкою. На захо̂дно̂мъ березѣ устя тягнуть ся величезни̂ манґрови̂ лѣсы, а на лѣво̂мъ березѣ лишь ко̂лька кільометро̂въ во̂дъ устя, лежить Пакнамъ, митова стація для кораблѣвъ, що идуть горѣ рѣкою. Попо̂дъ береги плавають сплавы, а на нихъ стоять хаты зъ высокими крышами. Зъ помѣжь домо̂въ въ Пакнамѣ впадає заразъ въ очи будынокъ уряду почтового и телеґрафічного, а устє рѣки стереже добре узброєна, на новѣйшій ладъ збудована крѣпость. Во̂дъ Пакнаму ажь до долѣшного Паклату тягнуть ся плянтаціи цукровои тростины и рижу. Межи долѣшнымъ а горѣшнымъ Паклятомъ творить рѣка велике колесо и плыве попри прекрасни̂ гаѣ оранжеви̂. Обѣ си̂ мѣсцевости сполучає зъ столицею дуже добрый мурованый гостинець, званый Гавенъ-Крунґъ.

Тамъ, де нинѣ стоить столиця Сіяму, було колись маленьке сѣльце. Коли-жь при ко̂н-

1) метрику уродженя на доказъ, що скôнчили 15 (на курсъ фреблѣвскій 16) лѣтъ житя, 2) свѣдоцтво фізичного уздôбненя до званя учительского, выставлене державнымъ лѣкаремъ, т. є. повѣтовымъ, або фізикомъ мѣскимъ у Львовѣ и Краковѣ 3) свѣдоцтво зъ вôдбутыхъ наукъ и 4) родовôдъ выготовленый въ двохъ примѣрникахъ. Кандидатки, зголошуючи ся на II, III и IV рôкъ предложать родовôдъ въ двохъ примѣрникахъ и свѣдоцтво шкôльне зъ послѣдного пôвроку, на котрôмъ має бути посвѣдчене дотычнои дирекціѣ, если-бъ кандидатка переходила зъ иншои семинаріѣ. Безъ тыхъ документôвъ не буде нѣяка кандидатка вписана. О обсязѣ потрѣбныхъ до испыту вступного вѣдомостей въ кождого предмету можна информуватись въ орґанізаційнôмъ статутѣ для семинарій учительскихъ (§ 10). Тутъ звертає ся лише увагу, що по руски мусять кандидатки плавно читати и писати, рѣчь перечитану добре розумѣти и оповѣсти такъ по польски якъ и по руски; по нѣмецки-жь плавно читати, ортоґрафічно писати, рѣчь перечитану розумѣти, легкѝ описы и повѣсти власными словами оповѣсти, а крôмъ того въ обохъ тыхъ языкахъ выказати знанє найзвычайнѣйшихъ формъ граматичныхъ. Въ школѣ вправъ зъ рускимъ языкомъ выкладовымъ буде сего року I-ша и II-га кляса. Въ слѣдуючихъ лѣтамъ будуть отвиратись постепенно дальшѝ клясы ажъ до 4-ои включно. Оплата пôврочна выносить въ польскôй и рускôй школѣ вправъ 2 зр., въ огородци фреблѣвскôмъ 2 зр. 50 кр. (а крôмъ того 1 зр. на ручнѝ роботы). Хто хотѣвъ бы бути увôльненый вôдъ оплаты шкôльнои, має вложити при вписѣ замѣсть оплаты, просьбу о увôльненє. Испыты вступнѝ до I ои клясы и на курсъ фреблѣвскій, такожь поправки зъ поодинокихъ предметôвъ розпôчнуть ся письменною частію испыту въ пятницю дня 1 вересня о 8 ôй годинѣ зъ рана. Поваякъ заведенє має такожь наглядати, щобы ученицѣ замѣсцевѝ мешкали въ вôдповѣдныхъ домахъ пôдъ совѣстною опѣкою, длятого повиннѝ родичѣ и опѣкуны порозумѣти ся въ тôй справѣ зъ дирекціею заведеня.

— **Д-ръ Рудольфъ Зуберъ,** звѣстный ґеольоґъ и подорожникъ польскій, одержавъ на Університетѣ львôвскôмъ другій разъ доцентуру для ґеольоґіѣ динамічнои, и ґеольоґіѣ Карпатъ, котру покинувъ передъ 6 лѣтами выѣзджаючи до Арґентины. Дръ Зуберъ розпôчне выкладати въ найблизшôмъ пôвроцѣ ґеольоґію примѣнену до нафтового гôрництва въ Карпатахъ.

— **Нова стація телеґрафічна** отворена въ Соколовѣ коло Стрыя зъ днемъ 1 серпня. Стація тая получена зъ урядомъ почтовымъ и має обмежену службу денну.

— **Речинець испытôвъ кваліфікаційныхъ,** на народныхъ учителѣвъ перенесла краєва Рада шкôльна въ сѣмъ роцѣ на другу половину жовтня, а то длятого, щобы дати кандидатамъ змогу и часъ добре познакомити ся зъ новыми плянами науковыми и зъ новыми пôдручниками.

— **Нещасливѝ пригоды.** Оногды о 10 год. вечеромъ вийшла жидôвка Фасъ зъ дому при ул Жовкôвскôй и лишила дволѣтну доньку пôдъ надзоромъ 12 лѣтного хлопця. Хлопець однакъ не допильнувавъ дитины; дѣвчинка вылѣзла на кухню и впала въ баникъ зъ кипячою водою та попарила ся такъ сильно, що до двохъ годинъ померла. — Марко Лысый нѣсъ оногды вечеромъ при ул. Казимирôвскôй кухонну бляху, коли наразъ облявъ его хтось водою. Вôнъ такъ перепудивъ ся, що пустивъ бляху, котра спадаючи зломила ему ногу. По удѣленю першои помочи вôдослано его до шпиталю.

— **Зъ Буковины.** Селянинъ зъ Магалы Иванъ Кревнюкъ найшовъ 74 зр. въ мѣстѣ Чернôвцяхъ и вôддавъ ихъ въ маґістратѣ тамошнôмъ. Дуже гарно зробивъ. — Слуга Анна Ковалюкъ въ Чернôвцяхъ скочила зъ вôкна першого поверха, але не забила ся, якъ хотѣла, лише покалѣчила ся тяжко. — Въ Топорôвцяхъ позбавивъ себе житя не знати зъ якои причины Юрій Ребудакъ; лишивъ жѣнку и троє дѣтей. — Въ Боянахъ повѣсивъ ся селянинъ Александеръ Залоба зъ заздрости о жѣнку. — Въ Идестіє спалила ся 6-лѣтна дитина селянина Голичука. Дитина, оставлена безъ дозору въ хатѣ, бавила ся запалюванємъ соломы.

— ***Жебракъ-убійникъ.*** Дня 31 м. м. страшне убійство лучило ся у Приватныхъ Лукôвцяхъ пôдъ Чернôвцями. Селянинъ тамошный Дмитро Веренка працювавъ въ поли. Жѣнка понесла тамъ ему обѣдъ, а въ хатѣ оставъ ся лише девятилѣтный сынокъ. Тогды закравъ ся до хаты жебракъ и забравши зъ коморы рôжнѝ рѣчи хотѣвъ утѣкати. Побачивъ то хлопець Веренкôвъ и заступивъ ему на порозѣ дорогу. Жебракъ схопленый на крадежи не надумувавъ ся довго. Пôрвавъ хлопця за голову, тѣло стиснувъ ему колѣнами, вынявъ нôжь зъ за паса и перетявъ дитинѣ горло Въ той часъ вертала Веренчиха зъ поля, побачила здалека сю сцену и почала крычати о помôчь. Збѣгли ся люде и схопили убійника. Хлопець бувъ уже небôщикъ. Жебракъ зве ся Иванъ Рачковскій и має бути родомъ зъ Заставны. Его вôдôслали до суду въ Садагурѣ. Отъ якѝ то неразъ люде простягають руку по милостиню!

— **Въ Збаражи** стала ся сими днями черезъ пустоту дѣтей и браку надъ ними надзору страшна пригода, котра зробила въ цѣлôмъ мѣстѣ дуже глубоке вражѣнє. Дѣти тамошного инспектора податкового п. Л. и вдовицѣ по лѣкари панѣ В., побачили въ незамкненôй шуфлядѣ револьверъ и не знаючи, що вôнъ набитый, взяли его та пôшли бавити ся за мѣсто. До нихъ прилучивъ ся и хлопець именемъ Токаръ, сынъ бѣдной вдовицѣ мѣщанки, знаный изъ своихъ здôбностей та великои охоты до науки въ цѣлôмъ мѣстѣ. Малый Л. змѣрявъ ся изъ жартôвъ до Токара и стрѣливъ а нещасливый хлопчина поваливъ ся на землю и заливъ ся кровію, а по 36 годинахъ муки закôнчивъ житє въ шпитали, куды его перенесено. Токаремъ опѣкували ся тамошнѝ оо. Бернардины а батько хлопця, що его забивъ, заплативъ ему за услугу 1 зр., котрыми то грôшми хлопчина запомагавъ свою матѣрь. Люде доброго серця хотѣли сего року пôслати хлопчину своимъ коштомъ до ґимназіѣ та немилосердна куля зробила конець его житю.

— **Експльозія екразіту.** Дня 1 серпня передъ полуднемъ въ забудованю технічного и адміністраційного вôддѣлу войскового у Вѣдни на Ґетрайдемарктъ нръ 9, выбухъ ґранатъ въ наслѣдокъ неосторожности двохъ саперôвъ, котрѝ наповняли его екразітомъ. Одинъ зъ вояковъ убитый на мѣсци, другій тяжко покалѣченый, лежить безъ надѣѣ житя. Експльозія була такъ сильна, що въ будынку вылетѣли всѣ шибы и стѣны тяжко ушкодженѝ, а потрясенє воздуха перевернуло кôльканайцять людей навѣть на другôмъ поверсѣ головного будынку.

— **Градъ** величины 20 до 30 мілим., а навѣть розмѣрôвъ кулѣ білярдовои упавъ въ селѣ Глубокôй коло Ярослава и наробивъ величезнои шкоды. На поли все змѣшане зъ болотомъ. Овесъ, ячмѣнь и бараболѣ майже цѣлковито знищенѝ.

— **Самоубійство въ церквѣ.** Въ Празѣ въ церквѣ оо. Францісканôвъ повѣсивъ ся на шнурѣ вôдъ сиґнатурки 37-лѣтный паламарь Засадѣль. Кôлькохъ священикôвъ, що вôйшли до церкви на молитву застали его вже неживого. Церковь замкнено и теперь будуть єѣ другій разъ посвячувати.

— **На будову руского театру** вложили: На руки о. Зенона Шухевича въ Тишковець вп. пп.: Кар. Страссеръ ц. к. староста 5 зр., Корн. Устіяновичь артистъ 8 зр., дръ Мих. Дорундякъ канд. адвокатскій 1 зр. 80 кр., дръ Теоф. Окуневскій, адвокатъ 1 зр. 20 кр., п-нѣ Клим. Заячкôвска въ Тишковець 20 кр., Ив. Бѣгунъ, учитель въ Тишковець 40 кр., Теод. Гурулякъ пенс. уч. въ Ясенева 30 кр, Мих. Лавришко въ Городенки 30 кр, Емілія Дорундякъ въ Городенки 1 зр., Прок. Мартинюкъ малярь 3 зр., Вас. Петравскій малярь 2 зр., Евг. Бѣленькій малярь 1 зр., Мих. Хасъ, послугачь малярскій 50 кр., п на Юст. Теодоровичѣвна въ Тишковець 1 зр., Ольга Шухевичь въ Тишковець 1 зр., Онуфр. Григорчукъ начальникъ громады 10 кр., Дмит. Грималюкъ 10 кр., Олек. Грималюкъ 10 кр., Вас. Двюбакъ 10 кр., Мих. Лаврôвъ 10 кр., Мик. Григорчукъ 10 кр., Петро Гафтунякъ 10 кр., Ив. Мисикъ 10 кр., Андр. Скицко 10 кр., Ив. Дѣдичь 10 кр., Мих. Заячкôвскій 10 кр., Дмитро Паріячукъ 10 кр., Олекса Пиндусъ 10 кр., Федôръ Гафгунякъ 10 кр., Сим. Гафтунякъ 10 кр., Вас. Паращукъ 10 кр., Дмит. Гафтунякъ 10 кр., Єл. Петра Гафтунякъ 4 кр., Дан. Паращукъ 6 кр, Стеф. Пеца 4 кр., Вас. Грималюкъ 4 кр., Іос. Бандурка 4 кр., Ем. Шухевичь 1 зр. 42 кр.; разомъ 30 зр.

Господарство, промыслъ и торговля

— **Станъ воздуха** за минувшѝ добы числячи вôдъ 12 год. въ полудне дня 3 серпня до 12 год. въ полудне дня 4 серпня: Середна теплота була + 19·0° Ц., найвысша + 20·0° Ц. вчера по полудни), найнизша + 12·7° Ц. въ ночи. Барометеръ опадає (768). Вѣтеръ буде полудневo-схôдный, середный, середна теплота опаде до + 22·0° Ц., небо буде легко захмарене, погода.

— **Цѣна збôжа у Львовѣ дня 2 серпня:** пшениця 8·75 до 8·90; жито 6·75 до 7·—; ячмѣнь 5·50 до 6·50; овесъ 6·80 до 7·—; рѣпакъ 13·50 до 14·—; горохъ 7·50 до 10·—; вика —·— до —·—; насѣнє льняне 11·15 до 12·50; бôбъ 9·— до 10·—, бобикъ 5.25 до 7·—; гречка —·— до —·—; конюшина червона 55·— до 70·—; бѣла 70·— до 80·—; шведска —·— до —·—; кминокъ 24·— до 27·—; анижъ 35·— до 36·—; кукурудза стара —·— до —·—; нова —·— до —·—; хмѣль 80·— до 110·—; спірітусъ готовый 14·25 до 15·—

ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 4 серпня. Въ наслѣдокъ борбы мытовои межи Нѣмеччиною а Россією одержали вже теперь фабрики зелѣза въ Австріи богато замовлень зъ Россіѣ.

Парижь 4 серпня. Президентъ републики Карно, выѣхавъ на феріи до Фонтенебльо.

Петербургъ 4 серпня. Вôдъ 23 до 30 липня занедужало въ гродненьскôй ґуберніи 25 людей а померло 12 на холеру.

Браила 4 серпня. Пять робôтникôвъ занедужало нагло середъ ознакъ подôбныхъ до холеры; слѣдство выказало, що то не була холера.

Лондонъ 4 серпня. Зборы пôдъ проводомъ лондоньского льордмера заявили ся за заведенємъ двометалевои валюты.

ци 17-ого столѣтя Бірманы збурили столицю сіямску, звану Аджутія або Сіє Аґо-Фая, перенесено резиденцію короля на то мѣсце де нинѣ стоить Банґкокъ и такъ повстала нова столиця, котра до нинѣ въ урядовыхъ актахъ має назву Аі Аджутія Маґа (велике королѣвске мѣсто ангелôвъ). Банґкокъ нагадує по трохи Венецію, бо рѣка розходить ся по цѣлôмъ мѣстѣ охабами и галявами та многими штучными каналами. По надъ берегами тыхъ охабъ та каналôвъ стоять маленькѝ бамбусовѝ хаты а радше колибы бѣднѣйшихъ жителѣвъ мѣста. Домы богатшихъ людей стоять середъ великихъ огородôвъ и суть збудованѝ зъ дерева або бамбуса та стоять на паляхъ; кождый зъ тыхъ домôвъ має пôдсѣнє, до котрого треба ити по сходахъ. Мурованѝ домы мають тутъ лишь Европейцѣ а крôмъ тыхъ суть такожь монастирѣ и королевскѝ палаты побудованѝ зъ камѣня. Найцѣкавѣйшѝ однакожь суть плываючѝ домы, зъ котрыхъ деякѝ суть навѣть на одень поверхъ высокѝ; ихъ привязують до палѣвъ вбитыхъ въ землю а дверѣ въ нихъ выходять на воду.

Зъ будынкôвъ въ мѣстѣ суть найцѣкавѣйшѝ будайскѝ святинѣ або паґоды, котрыхъ тутъ дуже богато а при кождôй зъ нихъ єсть по кôлька тоненькихъ и высокихъ вежъ званыхъ „прачеді" зъ позолочуваными банями; самѝ святынѣ суть крытѝ деревомъ, рѣдше пальмовою соломою. Святынѣ, званѝ „вать" суть всѣ на оденъ ладъ будованѝ и вôдрôзняють ся вôдъ себе лишь величиною; за то у внутри суть они пышно украшенѝ та старають ся богатствомъ одна другу перевысшити. Всѣ будынки, що належать до однои святинѣ суть обведенѝ разомъ однымъ муромъ, попôдъ котрый иде пôдсѣнє оперте на стовпахъ украшене малюнками на стѣнахъ. Дахи на святиняхъ суть потрôйнѝ або почвѣрнѝ, зъ красно выроблюваными вершками и орнаментикою украшеными причôлками. Стѣны зъ надворку и брамы суть позолочуванѝ. То мѣсце въ серединѣ де єсть великій престолъ и де знаходить ся статуя божка, єсть цѣле выложене мозаикою зъ золота, скла, поливанои и рôзнобарвнои цеглы и украшене фресками. По серединѣ сего мѣсця знаходить ся майже всюды величезна грубо позолочена статуя Будды, а земля доокола неи выложена плетѣнкою изъ срѣбла. Рѣчь очевидна, що такѝ святынѣ становлять найбôльше богатство мѣста и краю. Богатшѝ святынѣ суть крытѝ поливаными на жовто и зелено дахôвками а вежѣ коло нихъ идуть на 30 до 40 метрôвъ въ гору. Найважнѣйшѝ изъ тыхъ святинь суть: Ватъ Секкетъ, Ватъ Нунъ и Ватъ Сутаръ. При кождôй зъ нихъ суть монастирѣ, въ котрыхъ жиє 200 до 300 духовникôвъ буддайскихъ званыхъ „Таляпоінсъ".

(Конець буде).

За редакцію вôдповѣдає **Адамъ Креховецкій.**

Инсераты („оповѣщеня приватнѝ") якъ для „Народнои Часописи" такъ такожь для „Ґазеты Львôвскои" принимае лишь „Бюро Дневникôвъ" Людвика Пльона, при улици Кароля Людвика ч. 9, де такожь знаходить ся Експедиція мѣсцева тыхъ ґазетъ.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.